

3. ÜNİTE: DİN VE HAYAT

1. Din, Birey ve Toplum

2. Dinin Temel Gayesi

- ✓ Canın Korunması
- ✓ Neslin Korunması
- ✓ Aklın Korunması
- ✓ Malın Korunması
- ✓ Dinin Korunması

3. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Yusuf (a.s.)

4. Bir Sure Tanıyorum: Asr Suresi ve Anlamı

1. Din, Birey ve Toplum

İnsan varoluşsal olarak çevresinde karşılaştığı düzeni akıl sahibi bir varlık olarak sorgular.

-Göklerdeki mükemmel yaratılışı, dünya üzerindeki eşsiz güzelliği, evrendeki sonsuz düzeni fark eden insan sorgulamaya devam eder ve cevabını merak ettiği şu soruları sorar: Evreni kim yarattı?

Bu mükemmel düzeni kim sağlıyor? İnsan niçin var edildi? Bu varlıkların sonu ne olacak?

Bilim bu ve benzeri sorularla ilgilenmezken bu ve benzeri tüm sorularına din cevap verir.

Din, akıl sahibi bireyleri kendi özgür iradeleriyle iyiye ve doğruya yönelten ve onların dünyada ve ahirette mutluluğunu amaçlayan ilahî kurallar bütünüdür.

- Dinin hitap ettiği kişiler doğruyu yanlıştan ayırt edebilen irade sahibi varlıklar olan insandır.

Dinin Ana konuları;

1. **İnanç / İman** (Allah'a, meleklerle, peygamberlere, kutsal kitaplara, ahrete kader ve kazaya inanmak)
2. **İbadetler** (Namaz, zekat, oruç, hac, sadaka)
3. **Ahlaki ilkeler**
4. **Toplumsal İlişkiler / muameleat** (Nikah, miras gibi konuların hükmü)

İnsanlık tarihi boyunca yapılmış olan arkeolojik kazılarda ve bize ulaşan bir çok eserlerde dinlerin var olduğunu görebiliyoruz. İnsanlık bilgisiz, bilimsiz, sanatsız toplumlar görmüştür. Ancak **dinsiz** toplumlar görmemiştir.

İnsan, maddi (Beden) ve manevi (Ruh) olarak yaratılmıştır. Kişinin yeme, içme, barınma gibi fizyolojik ihtiyaçlarının yanında dua etme, sevme, sevilme, üzülme,

kendisinden güçlü sığınacak bir yaratıcıya sırtının dayama gibi ruhsal ihtiyaçları da vardır. İnsanın doğuştan getirdiği inanma duygusu da bir ihtiyaçtır. Bu inanma duygusuna Fıtrat denir. Bu duygu sayesinde batıl da olsa her toplumda inanç ve din ola gelmiştir.

İnsanın dine yönelmesinin fitrî olduğu Kur'an-ı Kerim'de şöyle ifade edilmiştir:

“Sen yüzünü hanif olarak dine, Allah insanları hangi fıtrat üzere yaratmış ise ona çevir. Allah'ın yaratmasında bir değişme yoktur. İşte dosdoğru din budur fakat insanların çoğu bilmezler.” Rûm suresi, 30. ayet. İnsan, Yüce Allah tarafından bildirilen tevhid inancını benimsemeye yatkın olarak yaratılmıştır.

Bu konu Hz. Muhammed (s.a.v.) tarafından şöyle ifade edilmiştir: “ *Dünyaya gelen her insan fıtrat üzere (tek olan Allah'a inanma eğiliminde) doğar...*”

Allah, yaratmış olduğu her varlığa ihtiyaç sahibi olarak yaratmıştır. Ve tüm varlıkların ihtiyaç duydukları rızkı da yeryüzünde insanların emrine vermiştir.

Din; inanç, ibadet, ahlak ve sosyal ilişkilerde Allah'ın (c.c.) varlığı ve birliği esası üzerine kuruludur. İslam dini bunu her alanda ve hayatın her aşamasında tevhid vurgusuyla öne çıkarır.

Din:

1. İnsanların anlam arayışını açıklar. Ve insanın Evreni kim yarattı? Bu mükemmel düzeni kim sağlıyor? İnsan niçin var edildi? Bu varlıkların sonu ne olacak? Gibi sorularına cevap verir.
2. İnsan günlük hayatında pek çok olumsuzluklarla karşılaşır. Örneğin; kendini yalnız hisseder, çaresiz kalır. Değişik korkulara kapılabilir. Hastalıklarla ve musibetlerle uğraşmak zorunda kalabilir. Felaketlerle yüzleşebilir. Allah ve ahiret inancı, bütün bu olumsuzluklara karşı insana dayanma gücü verir.
3. İnsan, yaşadığı çevre ile uyumlu olmaya çalışan sosyal bir varlıktır. Din, birey yanında toplumları da iyiye ve güzele yöneltmek üzere hükümler ortaya koyar ve toplumların barış ve huzur içinde yaşamalarını ister. Adalet, merhamet, yardımseverlik, dürüstlük gibi ahlaki değerlerin savunulmasını emrederek toplumda düzeni sağlayıcı rol üstlenir.
4. Dua, namaz, oruç, hac gibi ibadetlerle yaşadığı dinî tecrübeler insandaki güvenme duygusunu pekiştirir. Bir varlığa sığınma ve bağlanma ihtiyacını giderir. Zekât, sadaka gibi sosyal ve iktisadi yönü öne çıkan ibadetler ise insanlara, birbirlerine karşı hak ve görevlerini hatırlatarak daha mutlu bir sosyal çevrenin oluşmasını sağlar.

2. Dinin Temel Gayesi

Dinin temel amacı insanları dünyada ve ahirette mutluluğa ulaştırmaktır. İslam'ın açıkladığı emir ve yasakların amacı; insanı ahlaken yüceltmektir. İnsanlar toplumda bir arada yaşarken hem ahlaki hem de hukuki bir takım yasalara uymak zorundadır. İslam dininin ahlaki ve hukuki düzenlemeleri bireysel ve toplumsal hakları güvence altına alır.

İslam dinine göre, hayatını en güzel ve mutlu bir şekilde devam ettirebilmesi için insan bazı temel haklara sahiptir. *Bunlar din, dil, ırk ayrımı yapılmaksızın herkesin doğuştan sahip olduğu haklardır.* Dinin gayelerinden biri de bu hakların korunmasıdır. **İslam'ın korunmasına önem verdiği temel haklar; can, nesil, akıl, mal ve din emniyeti olmak üzere beş başlıkta değerlendirilmiştir.**

Peygamberimiz bir hadisinde ; “Hepiniz Âdem’in çocuklarıdır... Arap’ın Arap olmayana bir üstünlüğü yoktur... Ey insanlar! Kanlarınız (hayatınız), mallarınız, haysiyet ve şerefınız, Rabbinizle buluşacağınız güne kadar kutsal ve saygındır.” Buyurmuştur. (Ahmet b. Hanbel, V, s. 411.)

1. Canın Korunması

Her insan yaşama hakkına sahiptir. Kimse insanların yaşama hakkını elinden alamaz ve geçeli bir sebep olmadığı sürece yaşama hakkını sınırlandıramaz.

“Fakirlik korkusuyla çocuklarınızın canına kıymayın. Biz onların da sizin de rızkınızı veririz. Onları öldürmek gerçekten büyük bir günahdır.” İsrâ suresi, 31. ayet.

“ ... Kim bir kimseyi öldürürse bütün insanları öldürmüş gibi olur. Kim de bir can kurtarırsa bütün insanların hayatını kurtarmış gibi olur...” Mâide suresi, 32. ayet.

İslam dinine göre can dokunulmazlığı; ırk, dil, din ayrımı yapılmaksızın tüm insanlar için geçerlidir.

İnsan, çalışırken veya sosyal hayatı içerisinde faaliyette bulunurken kendi can güvenliği başta olmak üzere çevresindeki insanların can güvenliğine dikkat etmelidir. Yaptığı iş her neyse tedbir alarak yapılmalıdır.

2. Neslin Korunması

İslam dini ve diğer dinler neslin korunması konusunda hassas davranmıştır. Nesli korumak derken kim, kimin çocuğu veya hangi aileden şeklinde insanların korunmasıdır. Nesli korumanın en önemli yolu evlilik yoluyla aile kurmak, ailedeki her bireyin sorumluluğunu almaktır.

İslam dini nesli korumak için evlilik ve aile hayatını emredilmiş, Zinayı (evlilik dışı birliktelik) yasaklanmıştır.

Yüce Allah, Kur’an-ı Kerim’de “Kendileri ile huzur bulasınız diye sizin için türünüzden eşler yaratması ve aranızda bir sevgi ve merhamet var etmesi de O’nun (varlığının ve kudretinin) delillerindendir...” Rûm suresi, 21. ayet. buyurarak ailenin önemini bildirmiştir.

Hz. Muhammed (s.a.v) bir hadisinde şöyle buyurmaktadır; **“Ey gençler! Aranızda gücü yeten evlensin. Çünkü evlenmek gözü haramdan korumak ve iffeti muhafaza etmek için en iyi yoldur...”**

Neslin korunması aile ortamında büyüyen çocukların **din eğitimi ve normal eğitim** yoluyla topluma ve devlete hayırlı insanlar olabilmelerini sağlamaktadır.

3. Aklın Korunması

Akıl, insanın sorumlu tutulmasının, İslam dini ile muhatap olmasının ve sonunda yaptıklarından hesaba çekilecek olmasının temel sebebidir.

Aklın korunması denince aklımıza şunlar gelmeli;

1)-Düşünce özgürlüğünün sağlanması,

2)- sağlıklı düşünmeyi engelleyen bağımlılık yapan maddelerin kullanılmasının haram kılınması

“Ey İnananlar! İçki, kumar, putlar ve fal okları şüphesiz şeytan işi pisliklerdir, bunlardan kaçının ki saadete eresiniz.” Mâide suresi, 90. ayet.

Hz. Muhammed (s.a.v.) akıl sağlığına zarar veren içki konusunda *“İçki bütün kötülüklerin anasıdır.”*25 buyurarak bu konuya dikkati çekmiştir.

Alkol ve uyuşturucu maddeler aklın sağlıklı işlemesine engel olur. Beyin ve sinir sistemini etkileyerek bireyi iradesiz kılar. Zararlı maddeler insanı bağımlı hale getirir. Bağımlılık insanın kaygı ve stresini artırır. Bunları kullanan kimseler hem kendilerine hem de topluma zarar verirler. Alkol kullanmanın zararları arasında trafik kazalarına neden olması, aile ilişkilerini bozması ve aile içinde ciddi huzursuzluklara neden olması da sayılabilir.

4. Malın Korunması

İslam dini malın korunması konusunda; insanlara meşru yollardan mal edinme hakkı vermiştir. Hırsızlık, hileli ticaret ve haksız kazanç gibi yolları haram kılmıştır.

Malın korunması; mülkiyet, ekonomik haklar, üretmek, sahip olmak, satmak ve tüketmek ile ilgili hakları kapsar. İslam’a göre herkes kendi imkân ve ölçüsünde mülk edinme hakkına sahiptir.

Kişi haram ve gayri meşru yollar olmamak kaydıyla kazandığı malı biriktirir, satar, gelirinden faydalanır. İslam dini, çalışmayı teşvik eder. Kişinin kendi elinin emeğiyle geçinmesine ve üretmesine özendirir. Bu konuda Yüce Allah şöyle buyurmuştur. **“İnsan için ancak çalışmasının karşılığı vardır.”**26

Hz. Muhammed (s.a.v.) de *“Hiç kimse kendi el emeğiyle kazandığından daha hayırlı bir lokma yememiştir...”* buyurarak insanları üretmeye ve geçimini sağlamak için çalışmaya teşvik etmiştir.

“Ey iman edenler! Karşılıklı rızaya dayanan ticaret dışında mallarınızı haksızlıkla yemeyin...” Nisâ suresi, 29. ayet.

Allah, insanların **çalışarak** rızıklarını elde etmelerini emretmiş, **rüşvet, adam kayırma, hırsızlık, gasp, hileli ticaret, faiz, çalışanın hakkını vermeme**, gibi

yollarla elde edilen malın dünyada ve ahirette kişiye fayda vermeyeceğini bildirmiştir. Ayrıca **israf** yoluyla malların hiç edilmesi de yasaklanmıştır.

5. Dinin Korunması

Dinin korunması denince aklımıza;

1) **İnanç özgürlüğü** yani insanların sorumluluğunu alarak istediği dine inanmaları ve öyle yaşamaları onların hakkıdır. Bizim inancımızı paylaşmayan bir insana zorla kendi inancımızı dayatamayız.

2) İslam dini, diğer dinlere mensup insanların da Müslümanlar kadar haklara sahip olduğunu ve onlara da sebepsiz yere zulüm etmemelerini emretmiştir.

Dinimizin emir ve yasaklarını esas kaynaklarından öğrenerek ve batıl yani sonradan dine sokulmuş işlerden uzak durarak inancımızı korumamızı emretmiştir. Unutulmamalıdır ki iman yani inanmak ibadetlerden önce gelir.

Dinin korunmasında gözetilmesi gereken en önemli husus sağlam ve doğru bilgi kaynaklarıyla dinin anlaşılmasıdır. İslam dininin temel kaynakları **Kur'an-ı Kerim** ve Hz. Muhammed'in (s.a.v.) **sünnetidir**. Kur'an ve sünnete dayanmayan din anlayışları kabul edilemez.

Bu konuda Hz. Peygamber "*Sözlerin en hayırlısı Allah'ın kitabı Kur'an-ı Kerim'dir. Yolların en hayırlısı Muhammed'in yoludur. İşlerin en kötüsü sonradan ortaya çıkarılan bid'atlerdir. Bütün bid'atler de dalalettir.*" buyurarak dinin korunmasının kitap ve sünnete uygun olarak yaşamakla mümkün olacağını belirtmiştir.

İnsan, hurafelerden ve batıl işlerden uzak durup akla mantığa yatmayan dinin emretmediği şeylerden uzakdurmalıdır. İnsanların inançlarına saygı duymalıdır.

3. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Yusuf (a.s.)

- 1) Hz. Yusuf (as)'ın kıssası Kuran-ı Kerimde en detaylı anlatılan peygamber kıssasıdır.
- 2) Hz. Yusuf (as)'ın kıssası Kuran'da "ehsenu'l kasas" kıssalarının en güzeli diye geçer.
- 3) Hz. Yusuf (as)'ın mucizesi rüya yorumlarını Allahın izniyle bilmesidir.
- 4) Hz. Yusuf (as), Hz. Musa ve Hz. Harun gibi israiloğullarına (Yahudilere) gönderilmiş bir peygamberdir.
- 5) Babası İsrail lakaplı Yakup peygamberdir. Hz. Yusuf (a.s.), Hz. Yakub'un (a.s.) on iki oğlundan biridir. Hz. Yakub (a.s.), Hz. İshak'ın (a.s.), o da Hz. İbrahim'in (a.s.) oğludur.
- 6) Hz. Yusuf (as) Filistin'in Kenan bölgesinde dünyaya gelmiş ve daha sonra Allah'ın bir imtihanı olarak Hz. Yusuf'un yolu Mısır'a düşmüştür. Peygamberliğini bu bölgede yapmıştır.
- 7) *Hz. Yusuf, döneminde Yuhudiler Mısır'a yerleşmişler. Hz. Musa döneminde ise mısırdan çıkarılıp tekrar kenan'a götürülmüşler.*

- 8) Hz. Yusuf, rüyasında 12 yıldız, güneş ve ayı'nın kendisine secde ettiğini görmüştür. Bunun yorumu 12 kardeşi, babası ve üvey annesinin peygamberliği önünde saygı ile eğilmesidir.
- 9) Hz. Yusuf, kardeşlerinin attığı kuyudan bir kervanın bulması sonucu köle olarak Mısır'a götürülmüş. Mısır Azizinin kölesi olmuş. Azizin karısı züleyha'nın iftirası yüzünden zindana atılmış ve daha sonra firavun'un gördüğü bir rüyayı doğru yorumlaması sonucu yaklaşık 7 yıl bolluk ve 7 yıl kıtlık konusunda Mısır'a önderlik etmesi için mısır'ın hazinelerinin başına getirilmiştir.(Maliye bakanı gibi)
- 10)Kenandan erzak için gelen kardeşleri ve Hz. Yusuf arasında geçen olaylardan sonra Yahudiler, firavun'un davetiyle Mısır'a yerleşmişler.

NOT: Hz. Yusuf'un kıssasını kitabınızdan be Kuranı Kerim' de bulunan Yusuf suresinden okuyunuz.

4. Bir Sure Tanıyorum: Asr Suresi ve Anlamı

Sure, adını birinci ayette geçen "asr" kelimesinden alır. Asr; zaman, çağ, ikinci vakti gibi anlamlara gelir. İslam bilginleri "asr" kelimesini daha çok Hz. Muhammed'in (s.a.v.) asrı ve ahir zaman şeklinde yorumlamışlardır.

Asr suresinde bir Müslümanın sahip olması gereken temel özelliklere vurgu yapılmıştır. Bunlar;

- Samimi bir şekilde iman etmek.
- Salih amel işlemek.
- Hakkı (doğruluğu) tavsiye etmek.
- Sabrı tavsiye etmek.

Asr suresinde dini sorumlulukların temelini oluşturan ilkelerden bahsedilmektedir. Bu kısa surede iman, salih amel; hakkı ve sabrı tavsiye etmek gibi esaslara değinilmiştir. Bu esaslar bütünlük içinde benimsenerek yaşandığı takdirde insanı dünya ve ahiret mutluluğuna ulaştırır.

Okunuşu	Anlamı:
Bismillâhirrahmânirrahîm.	Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.
1. Vel asr.	1. Andolsun zamana ki
2. İnnel insane le fi husr.	2- İnsan gerçekten ziyan içindedir.
3. İllellezine âmenû ve amilü's sâlihâti ve tevâsav bi'l hakkı ve tevâsav bi's sabr.	3. Ancak, iman edip de sâlih ameller işleyenler, birbirlerine hakkı tavsiye edenler, birbirlerine sabrı tavsiye edenler başka (onlar ziyanda değillerdir).